ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI

BARTOLOMEJ

ROČNÍK XXX. ČÍSLO 9 SEPTEMBER 2022

Útočisko

Prievidzská púť - Letné tábory - Sviatok sv. Bartolomeja - Farská kronika
Páter Matúš - Kontemplácia - Kto rozsvecuje hviezdy - Uhrovský hrad

Púť k Nanebovzatej Panne Márii na Mariánskom vŕšku v Prievidzi, gréckokatolíci, 14. augusta 2022

My všetci ho potrebujeme

Keď sme malí a bojíme sa, schováme sa pod perinu alebo posteľ. Keď vonku prší, skryjeme sa pod dáždnik. Keď je vonku búrka, vyhľadáme nejaký prístrešok. Keď si nevieme dať s niečím rady, opýtame sa múdrejšieho.

Keď nás čosi trápi, potrebujeme sa prirodzene vyrozprávať. Aktuálne obyvatelia Ukrajiny hľadajú miesta, kde by sa ubytovali a cítili by sa prijatí. Príkladov je mnoho. Neustále – celý život – vyhľadávame miesto či útechu, jednoducho povedané – útočisko.

Vinie sa to celými dejinami. Ľudia vždy hľadali miesto, kde by sklonili hlavu, či pocit, ktorý by im priniesol pochopenie, prijatie; kde by bola vyzdvihnutá ich hodnota a ich prítomnosť. Mária s Jozefom hľadali útočisko krátko pred pôrodom Syna. Učeníci hľadali útočisko, keď vedeli, že im zoberú Učiteľa. Peter hľadal útočisko, keď zaprel Krista. A najmä Ježiš hľadal útočisko, keď sa rozprával s Otcom.

My všetci potrebujeme útočisko. Vyrábame rôzne vynálezy, ktoré by mali byť pre človeka miestom istoty, miestom, kde by sa človek mohol úplne „vyliať“, kde by bol človek sám sebou – taký, aký je. Ale stroj nám to neprinesie, ani akákoľvek iná materiálna vec. Toto nám dá jedine človek, skrze človeka Boh a koniec-koncov, jedine Boh – naše Útočisko.

Ponúknem jeden príbeh, ktorý je síce z 20. storočia, ale je aktuálny, dotýka sa aj dnešnej doby. Novinárka Dorothy Thompsonová robila rozhovor s človekom, ktorý prežil nacistický koncentračný tábor. Počas rozhovoru mu položila otázku, či vôbec v niekom ostala ľudskosť. Jeho okamžitá odpoveď znela: „Nie, ľudskosť nezostala v nikom.“ Potom sa zastavil a spomenul si: „Nie, bola tam jedna skupina ľudí, ktorí ostali ľudskí. Boli to veriaci ľudia.“ Novinárka vo svojom závere napísala: „Začínam si myslieť, že všetko upadá, keď odíde Boh.“

Drahí čitatelia Bartolomeja! Toto je obrovská výzva pre nás, ktorí sme uverili v najdokonalejšie Útočisko – Boha. A je pravda, že všetko upadá, keď odíde Boh! Boh je naše jediné útočisko. A my ho máme sprostredkovať všetkým bez rozdielu. Myslím si, že na to často stačí len naša prítomnosť... Prajem nám všetkým v tomto jesennom období istotu, že *„Boh je naše útočište a sila, aj najistejšia pomoc v súžení“* (Ž 46,2).

Pavol Škovránek, kaplán

Prievidzská púť bola bez obmedzení

Po dvoch koronových rokoch sa uskutočnila tradičná Prievidzská púť k Nanebovzatiu Panny Márie konečne bez covidových obmedzení. Púť sa - ako každoročne - konala na Mariánskom vŕšku počas druhého augustového víkendu 13. - 14. augusta 2022.

Po dvoch rokoch, ktoré ovplyvnila celosvetová pandémia covidu-19, sa tradičná Prievidzská púť k Nanebovzatiu Panny Márie uskutočnila konečne bez obmedzení.

Sobotné slávenie sa začalo v sobotu podvečer vešperami v Mariánskom kostole. Následne sa veriaci presunuli v sprievode na Mariánsky vŕšok, na ktorom sa pomodlili modlitbu posvätného ruženca. Prvú svätú omšu púte celebroval nový prievidzský pán farár Jozef Repko. Po nej nasledoval gréckokatolícky Akatist k Presvätej Bohorodičke.

Mimo duchovného programu bol divácky najzaujímavejším koncert Slávky Tkáčovej. Speváčka sa narodila v 1996 do osemčlennej rodiny v Bardejove. Odmalička sa venuje spevu a hudbe. Ešte ako študentka strednej školy vyhrala v roku 2013 celoslovenský súťažný projekt Gospeltalent (prvou víťazkou je Sima Martausová/Magušinová), čo jej pomohlo odštartovať hudobnú kariéru. Okrem iného začala častejšie vystupovať a skladať nové piesne. Keď z nich po čase vyskladala bohatú kôpku, vydala v decembri 2016 svoj prvý album s názvom Je čas.

Po koncerte za mesačného svitu mládežnícku svätú omšu slúžil a po nej adoráciu viedol pán kaplán Pavol Škovránek. Veriaci si z nej odniesli povzbudenie, že Panna Mária každého z nás miluje nadovšetko.

Nedeľný program púte sa začal skoro ráno o pol ôsmej liturgiou svätého Jána Zlatoústeho, ktorú viedol gréckokatolícky pán farár Jozef Durkot v Mariánskom kostole. Zároveň v tom istom čase vo farskom kostole celebroval svätú omšu Jozef Repko.

Ako v sobotu, tak aj v nedeľu sa na Mariánskom vŕšku veriaci modlili modlitbu posvätného ruženca, po ktorej prišiel rad na hlavný bod celej Prievidzskej púte - slávnostnú svätú omšu. Jej hlavným celebrantom bol prior Juraj Pigula z rádu augustiánov, ktorý prišiel z Košíc cez Brno aj so svojimi reholnými bratmi.

ThDr. Juraj Pigula PhD., OSA sa narodil v roku 1976 v Prešove. V roku 1995 vstúpil do Rehole sv. Augustína. Po ukončení základnej teológie v Ríme absolvoval licenciátne a doktorandské štúdiá na Patristickom Inštitúte „Augustinianum“. V rokoch 2005 - 2015 vyučoval patrológiu na teologickej fakulte (KU) v Košiciach a v rokoch 2009 - 2012 aj na Inštitúte sv. Tomáša Akvinského (CMBF UK) v Žiline. Je členom Českej patristickej spoločnosti International Association of Patristic Studies.

Svätej omše sa zúčastnili stovky ľudí všetkých vekových kategórií. Hlavnou myšlienkou kázne Juraja Pigulu bolo poukázanie na to, že Panna Mária je milosrdná, srdečná, vždy nám s radosťou podá pomocnú ruku a nikdy nás nenechá v štichu.

Text: Mário Orság
Foto: Mária Melicherčíková

Duo sakrálnej hudby opäť v Prievidzi

V nedeľu 7. augusta sme vo farskom kostole privítali Duo sakrálnej hudby Annu a Nikolaya. Našu farnosť navštívili už druhýkrát. Vďaka Nikolayovej úžasnej hre na klavíri a Anninmu spevu počas svätých omší sme sa cítili takmer ako v nebi.

Nikolay Poluboyarov je absolvent konzervatória Čajkovského v Moskve a špičkový ruský klavirista a skladateľ. Študoval hudbu aj v Poľsku. Už viac rokov koncertuje na Slovensku, väčšinou v kostoloch. Ako hovorí, príde vždy tam, kde ho prijmú. Okrem sakrálnej hudby sa venuje hlavne klasickej hudbe. Anna pochádza z Maďarska, je vynikajúca speváčka a s Nikolayom sa zoznámili vo Viedni.

Pre Nikolaya je hudba zmyslom života. Získal mnoho ocenení. Zaujíma ho tiež architektúra a história. Hudbou chce pomôcť svojmu ťažko chorému synovi Michalovi, ktorý má 21 rokov. S Nikolayom tentoraz prišla aj jeho manželka. Nebolo pre nich ľahké vybaviť si víza a dostať sa na Slovensko. Počas ich neprítomnosti sa o syna starajú starí rodičia.

Nemajú to v živote jednoduché, ale keďže sú veriaci, útočisko hľadajú u Boha a hudbou získavajú milodary pre liečbu syna. Veľmi potrebujú naše modlitby a sú tiež vďační za všetky vaše finančné dary. Ak by ste chceli akoukoľvek sumou podporiť liečbu ich syna Michala, môžete svoj milodar poslať na bankový účet Nikolaya vedený v poľskej banke:
02 1020 3437 0000 1702 0236 6862, Bank Polski, Nikolai Poluboiarov.

Text a foto: Elena Cagáňová

Prievidzskí skauti táborili pod Kľakom vo Vrícku

Skautský rok sa v našich končinách zakončuje letným táborom. Inak to nebolo ani tento rok, keď prievidzskí skauti od 24. júla do 7. augusta 2022 táborili blízko obce Vrícko, na krásnom mieste len pár kilometrov od vrcholu Kľaku.

Dobrovoľníci pripravili pre deti mnohé obľúbené zážitky, ktoré sú spojené so skautským táborením. Nechýbala medzi nimi skúška odvahy, táborový oheň, nočná stráž, služba v poľnej kuchyni či tri táborové sväté omše v prírode alebo nočné dumky. Táborníci sa vydali aj na výlety do blízkeho okolia. Zdolali napríklad Kľak, z ktorého bol nádherný výhľad.

Skautské spoločenstvo nažívalo celé dva týždne vo vzájomnom porozumení a priateľstve. Neprekvapuje preto, že sa skautkám a skautom len ťažko odchádzalo domov. Bohu vďaka za tieto nádherné požehnané chvíle.

Text a foto: Alojz Vlčko

Obe farnosti opäť žili táborom

Druhý augustový týždeň sa konal spoločný denný tábor našej farnosti v spolupráci s farnosťou Prievidza-Zapotôčky. Spolu vyše 70 detí a viac ako 15 animátorov objavovali každý deň nový film alebo rozprávku, pretože dni sa niesli v téme Nekonečný príbeh.

Týždeň naplnilo šesť diel prevažne zahraničnej kinematografie. Pondelok deti sprevádzal príbeh Charlieho a jeho továrne na čokoládu. V utorok navštívili Hrušovský hrad, kde museli krotiť drakov presne ako Štikút z rozprávky Ako si vycvičiť draka. Pat a Mat, verní kamaráti, ktorí si vždy pomohli a udržiavali svoje priateľstvo, boli hlavnými postavami v stredu. V tento deň si účastníci mohli vytvoriť rôzne obrázky zo zažehľovacích korálikov alebo samoschnúcej hmoty, prípadne v dvojiciach vymýšľali „hniezdočko" pre vajíčko, ktoré sa následne vyhodilo z výšky a zisťovalo sa, či bolo dostatočne bezpečné. Večer patril nočnej hre v príbehu Harryho Pottera. V druhej polovici týždňa si animátori pripravili mestskú hru vychádzajúc z filmu Indiana Jones. Deti museli spolupracovať a zároveň komunikovať medzi tímami na cestách po meste. V piatok prišli Piráti z Karibiku, ktorí doniesli so sebou vodu na

osvieženie v teplých dňoch.
Tento rok si dala vedúca tábora Dominika Mihálová za úlohu nájsť náhradu za seba do budúcich rokov, aby tábor mohol aj naďalej fungovať. Výzvu sa podarilo splniť a jej nasledovníčkou bude Monika Blahová (na fotografii vľavo).

Text: Mária Pytlová
Foto: Monika Blahová

Požehnanie bylín

Na sviatok Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta 2022 boli vo farskom kostole požehnané liečivé byliny a kvety, ktoré si mohli farníci doniesť. Tento zvyk vznikol v germánskych cirkvách a dá sa doložiť už od 10. storočia.

Oslávili sme sviatok svätého Bartolomeja

Farský kostol v Prievidzi a celá naša farnosť je zasvätená sv. Bartolomejovi, apoštolovi a mučeníkovi. Jeho sviatok pripadol na stredu 24. augusta. Sväté omše konané v tento deň sa slúžili v slávnostnom duchu.

V kázni otec Jozef Repko upriamil pozornosť na evanjelium. Natanael najskôr pochyboval, či môže byť niečo dobré z Nazareta, ale keď sa stretol s Ježišom, zmenil svoj názor a hovorí: „Rabbi, ty si Boží syn, ty si kráľ Izraela!“ Aj my sa môžeme často mýliť, mať rôzne predsudky voči iným ľuďom, ale tak ako Natanael, nemáme sa báť zmeniť svoj postoj. Nech nám časté stretnutia s Pánom pomôžu neodsudzovať blížnych a milovať ich takých, akí sú.

Po večernej svätej omši sme boli všetci pozvaní na farský dvor, kde už boli prichystané plné stoly dobrôt. Naše šikovné farníčky napiekli všelijaké druhy sladkých koláčikov a slaných dobrôt, no pochutili sme si aj na klobáskach a iných maškrtách. Prišlo nás veľa a mali sme príležitosť sa porozprávať a bližšie spoznať. Aj keď nás dážď zahnal zo záhrady do farského centra, nenarušilo to priebeh tejto milej slávnosti, pretože sme sa do nových veľkých priestorov bez problémov všetci pomestili. Ďakujeme pánovi farárovi a všetkým, ktorí prišli na slávnosť, aj tým, ktorí pomáhali, piekli... Bolo to veľmi pekné farské stretnutie.

Text: Elena Cagáňová
Foto: Štefan Kollár

O našej farnosti a kostole

Farnosť v Prievidzi bola založená v 13. storočí. Kostol sv. Bartolomeja je pôvodne gotická stavba z polovice 14. storočia, bol viackrát prestavaný. Dnešnú podobu má od 17. storočia, kedy ho opravili, rozšírili a barokovo doplnili jeho interiér. Krstiteľnica je renesančná z roku 1696. Z roku 1662 sú slnečné hodiny umiestnené na ľavej stene lode exteriéru kostola.

Sv. Bartolomej

Šíril kresťanstvo medzi nekresťanskými národmi. Rímske martyrológium uvádza, že Bartolomej pôsobil v Indii, Mezopotámii, Perzii, Egypte a v Arménsku, kde ho stiahli z kože a sťali za kráľa Astyagesa v Derbende na západnom pobreží Kaspického mora. Zobrazuje sa väčšinou so zahnutým nožom – nástrojom umučenia a s knihou evanjelia. Stal sa patrónom remeselníkov pracujúcich s kožou, ako napríklad sedlárov, garbiarov, obuvníkov, knihárov, krajčírov, atď.

Rozlúčili sme sa s veľkým človekom a misionárom, kardinálom Jozefom Tomkom

Jozef Tomko (11. 3. 1924 – 8. 8. 2022) sa narodil v Udavskom, okres Humenné. V roku 1943 vstúpil do seminára a na jeseň roku 1945 ho jeho biskup poslal na štúdiá do Ríma. Za kňaza bol vysvätený v roku 1949 v Ríme.

Kvôli nástupu komunistického režimu sa Jozef Tomko nemohol vrátiť na Slovensko. Biskupskú vysviacku prijal v roku 1979 a v roku 1985 ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za kardinála a za prefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov.

Misijné cesty

Ako prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov navštívil Jozef Tomko vyše sto misijných krajín na všetkých kontinentoch sveta. Pod túto kongregáciu spadajú aj Pápežské misijné diela.

Keď sa v roku 1985 dostal na čelo tejto organizácie, začal cestovať po misijných krajinách. Nemal problém s jazykovou bariérou, keďže hovoril plynule anglicky, francúzsky, rusky, nemecky, taliansky a čiastočne španielsky. S plným nasadením sa pustil do podpory misií.

Za 16 rokov svojho pôsobenia na čele Kongregácie zriadil asi 300 nových arcidiecéz, diecéz, založil mnoho kňazských seminárov, nemocníc, škôl.

Sprevádzal aj pápeža Jána Pavla II. na jeho misijných cestách. Misijné cesty boli mnohokrát veľmi náročné a únavné.

Ján Pavol II.

Vo svojom duchovnom testamente (r. 2007) spomína na pápeža Jána Pavla II: *„Jemu vďačím aj za najkrajšie a najdlhšie obdobie svojho života, ako prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Šestnásť rokov služby, ktorá ma naplno chytila za srdce a venoval som jej všetku energiu, v inšpirovanom zmysle môjho programu: ‚Ut Ecclesia aedificetur' (Aby sa Cirkev vzmáhala). Vnímal som*

túto službu ako príspevok k budovaniu a rastu mystického tela Cirkvi a miloval som mladé misijné cirkvi v celej ich kráse a krehkosti: slávnosti, biskupov a misionárov, seminaristov, reholné sestry, ľud, často chudobný. Bolo pekné namáhať sa a trpieť pre túto živú misionársku Cirkev!"

Kardinál Jozef Tomko bol vzácny človek, vždy milý, prívetivý, pokojný a jemnocitný. Človek hlbokej viery, múdry a pritom skromný. Ďakujeme Pánovi za neho. Zostáva pre nás veľkým vzorom.

Viac sa o misijnom pôsobení kardinála Tomka sa dočítate v jeho monografiách *Na misijných cestách I. a II.*

Duchovný testament nájdete na: https://www.vaticannews.va/sk/vatikan/news/2022-08/duchovny-testament-kardinala-jozefa-tomka.html

Elena Cagáňová,
členka Klubu priateľov misií
Foto: www.vaticannews.va/sk

Letná duchovná obnova mala víkendovú formu

V dňoch 13. - 14. augusta sa pre ženy a dievčatá zo Spoločenstva Piar uskutočnila už tradičná letná obnova – *Odraz*. Predchádzajúce roky bol Odraz realizovaný počas celého týždňa, vždy pár hodín popoludní. Tento rok sme zvolili kratšiu, ale intenzívnejšiu víkendovú formu. Zdržiavali sme sa v príjemných priestoroch našej piaristickej školy, v átriu a v školskej kaplnke.

Ako ústrednú tému sme zvolili citát: *„Milujte sa navzájom, ako som ja miloval vás.“* (porov. Jn 15, 12) Pozvali sme si hostí zo Sliača (Zuzku Petrovú a Mirku Kmeťovú) a z Bratislavy (Máriu Škovierovú), ktoré nám prednášali o tom, ako milovať Boha celým srdcom a životom, ako pracovať so svojimi emóciami a o budovaní zdravých ženských priateľstiev aj v meniacich sa životných okolnostiach.
Páter Matúš Palaj, SchP. nám v nedeľu odslúžil svätú omšu a v kázni sa zameral na duchovné priateľstvo muža a ženy. Celý víkend sme zakončili spoločným zdieľaním.
Tešíme sa, že sa nám darí udržiavať tradíciu tejto letnej duchovnej obnovy pre ženy a dievčatá v našom spoločenstve, že sa môžeme spoločne modliť, chváliť Boha, spoznávať sa navzájom a budovať jednotu.

Text a foto: Júlia Grolmusová

Pozývame na Banícku omšu

V nedeľu 11. septembra 2022 o 9:30 sa bude v Kostole Najsvätejšej Trojice (piaristický kostol) sláviť Banícka omša obetovaná za baníkov z nášho regiónu, ktorú pripravuje mesto Prievidza v spolupráci s Hornonitrianskym baníckym spolkom. Cieľom je počas Baníckeho jarmoku okrem zábavy ponúknuť aj duchovný program, spojený s hodnotným kultúrnym zážitkom.

Liturgiu svätej omše spestria spevokol Kahanec a Školský orchester Základnej umeleckej školy Ladislava Stančeka Prievidza spolu s Miešaným zborom Rozkvet pod dirigentskou taktovkou Jána Glosa. Orchester s miešaným zborom uvedú v rámci svätej omše dielo hudobného skladateľa Josefa Buchnera pod názvom Banícka omša, ktorého časti sú komponované na melodické motívy starých baníckych piesní. Svätú omšu bude celebrovať bývalý prievidzský dekan Vladimír Slovák.

Text a ilustračné foto: Alojz Vlčko

Zo zápisov farskej kroniky – VI. časť

- **14. septembra 1937** bola v blízkosti starej fary, na mieste bývalej školy a bytu organistu začatá stavba budovy Katolíckeho kultúrneho domu (neskôr Dom osvety).
- **2. septembra 1948** boli z farského kostola ukradnuté všetky oltárne plachty. Príbuzní prievidzských farníkov, ktorí sa vysťahovali do Ameriky, tam zorganizovali zbierku a kúpili plátno nielen na plachty, ale aj látku na miništrantské košele, sukne a goliere, taktiež čipky a cvernu. Všetko poslali do Prievidze v 14 balíkoch. Sestričky (Dcéry Božskej lásky) z látok ušili 6 oltárnych plachiet, 16 miništrantských košieľ, sukieň a golierov.
- **5. septembra 1955** zabezpečil Krajský národný výbor „mzdový fond“ pre farára a tri kaplánske miesta. Z troch kaplánov bol jeden správcom piaristického kostola.
- **7. septembra 1969** zomrel v charitnom dome v Beckove dlhoročný správca kostola piaristov a bývalý provinciál rádu piaristov Jozef Chura. Pohrebné obrady v piaristickom kostole vykonal kapitulný vikár František Haspra. Zosnulý bol pochovaný na prievidzskom cintoríne.
- **13. a 14. septembra 1969** bola po 21 rokoch v prievidzskej farnosti birmovka. Kapitulný vikár František Haspra udelil v kostole piaristov sviatosť birmovania 2400 birmovancom.
- **V septembri 1976** inštaloval Okresný priemyselný podnik z Banskej Štiavnice hromozvody na mariánskom kostole a natrel strechu veže kostola.
- **13. septembra 1990** vo večerných hodinách zazvonili na fare dvaja muži s kuklami na hlave, vošli do kancelárie a prinútili pána kaplána Jána Holbíka, aby im vydal peniaze.

Budova bývalého Katolíckeho kultúrneho domu, v neskoršom období známa ako Dom osvety.

Taktiež odtrhli a zobrali telefónne slúchadlo, čím spôsobili celkovú škodu vo výške 1 200 až 1 400 Kčs. Páchateľov neskôr prichytili pri iných trestných činoch a zaistili.
- **V septembri 1997** zriadila Diecézna Charita na Sládkovičovej ul. č. 5. Sociálno-charitatívne centrum.
- **21. septembra 1997** vysvätil biskup Rudolf Baláž novopostavený Kostol sv. Cyrila a sv. Metoda v Malej Lehôtke.
- **Od 18. septembra 1999** začala pravidelná organizovaná činnosť v novozriadenom Detskom pastoračnom centre „TRNKA“ (Tu Radosť Nájde Každý) vo Filatzovom dome na námestí.
- **13. septembra 2008** bola vo farskom kostole slávnostná sv. omša pri príležitosti 100. výročia príchodu Dcér Božskej lásky do Prievidze. Po sv. omši, ktorú celebroval biskup Rudolf Baláž, bola akadémia o pôsobení reholných sestier v Prievidzi.

Pripravil: Pavol Schmidt

Zabudnutý cintorín

Hovorí sa, že kresťania a Židia sú bratia a sestry vo viere. Aj v Prievidzi kedysi žila komunita Židov. Veľa pamiatok tu po nich neostalo. Jednou z nich je torzo židovského cintorína.

Židovský cintorín v Prievidzi bol založený v roku 1853. Nachádza sa na Vápenickej ulici, vpravo od Cesty pod Banskou. Pôvodne mal rozlohu viac ako 800 m^2. Dnes sa zachovala jeho malá časť (bol zrušený v roku 1985). Nachádza sa tu 20 náhrobných kameňov a krypta rodiny Heumannovcov, na ktorej je pamätná tabuľa.

Jazyk a počet

Pri návšteve židovského cintorína nájdeme oproti kresťanským miestam posledného odpočinku odlišnosti. Tie si môžete všimnúť aj v Prievidzi. Spomeňme niektoré z nich.

V židovských hroboch býva pochovaný vždy len jeden človek. Židovská tradícia zakazuje rušiť zosnulého po smrti, preto sa nepraktizuje otváranie hrobov či premiestňovanie ostatkov.

Na Slovensku sú náhrobné kamene židovských zosnulých písané zväčša v hebrejskom, nemeckom či maďarskom jazyku. Slovenčina je zastúpená v menej, čo súvisí s politickým vývojom v 20. storočí. Na prievidzskom cintoríne nájdeme náhrobky v nemeckom, maďarskom, hebrejskom a slovenskom jazyku.

Prvým slovom na náhrobníku býva väčšinou *„נב“ („ben“, čiže „syn“) alebo „טב“ („bat“, čiže „dcéra“)*. To v prípade, ak je nápis hebrejský (hebrejčina sa číta sprava doľava). Za slovami *„ben“* či *„bat“* nasleduje meno zosnulého, prípadne meno jeho otca a u žien meno manžela. Potom nasleduje dátum úmrtia, vek zosnulého. Dátum narodenia na židovských náhrobkoch väčšinou nie je.

Dub a kameň

Pri starších náhrobkoch sa používa židovský letopočet a kalendár. Ten svoj začiatok odvodzuje od stvorenia sveta. Takže napr. na prievidzskom cintoríne nájdeme údaj, že pán David Schustek zomrel dňa 20. siwana roku 5645. To je podľa nášho letopočtu 3. júna 1885.

Na náhrobkoch je vždy umiestnená skratka „הבצנ׳ת“. Ide o päť začiatočných písmen slov *„tihje nafšo(a) crura bicror ha-chajim“*. To znamená *„Buď jeho (jej) duša zviazaná vo zväzku života.“*

Zaujímavým symbolom je obraz smútočného duba (nachádza sa aj na náhrobkoch prievidzského cintorína). Dub (alon bachot) odkazuje na udalosti opísané v knihe Genezis 35 – k smrti Ráchel a jej slúžky Debory. U Židov sa stal dub symbolom smrti milovanej osoby.

Odlišnosťou oproti kresťanom je i to, že Židia dávajú na hroby kamene, nie kvety. Má to symbolický i praktický dôvod. Kameň je znakom spomienky a ostane na hrobe večne. Z praktického hľadiska to vyšlo z faktu, že Židia žili pôvodne v púštnych oblastiach. Na hrob museli vŕšiť kamene, aby vietor neodvial pôdu.

Ak niekedy zavítate na židovský cintorín, prineste tam symbolicky nejaký kamienok na pamiatku našich predkov a bratov vo viere.

Juraj Bačišin

Veľký vchod

***„My cherubínov tajomne predstavujeme a životodarnej Trojici pieseň spievame. Odložme teraz všetky svetské starosti." („lže cheruvimy tajno obrazujušče, i životvorjaščej Trojici pisň pripivajušče, vsjakoje nyni žiteľskoje odložim popečenije")* - v gréckokatolíckej liturgii jeden z najkrajších spevov nás pripravuje na „vstup Krista do Jeruzalema".**

V našom putovaní liturgiou sv. Jána Zlatoústeho sme pri „veľkom vchode". Takto sa volá časť, v ktorej niektorí liturgisti vidia symbol vstupu Krista do Jeruzalema. Ľud spieva vyššie spomenutú Cherubínsku pieseň (tej sa budeme ešte venovať) a počas toho spevu sa kňaz modlí potichu modlitbu, ktorá je špeciálna. Asi jediný krát v liturgii sa kňaz modlí v jednotnom čísle – modlí sa za seba samého. Túto vznešenú modlitbu plnú pokornej prosby a žasnutia nad Božou veľkosťou si podrobnejšie popíšeme v budúcom čísle.
Kňaz ešte pred Cherubínskou piesňou pripravuje prestol (oltár): odloží evanjeliár zo stredu prestola a rozloží na tom mieste ilition. Ilition je zväčša červené štvorcové plátno, na ktoré sa kladie čaša a diskos s obetnými darmi. V tomto „premiestnení" môžeme vidieť krásny symbol toho, že slovo, ktoré svedčí o Bohu a o jeho láske k nám, sa o chvíľu naplní v smrti a zmŕtvychvstaní Krista, pri premenení a pri zjednotení Jeho Tela a Krvi. Čo je vlastne ten veľký vchod? Je to prenesenie darov – vopred pripraveného chleba a vína - z bočného prestola (oltára), na ktorom boli pripravené počas proskomídie, na hlavný prestol. V latinskej omši je to obdoba toho, keď veriaci prinesú dary kňazovi a on ich uloží na oltár. Vo východnej liturgii možno kedysi veľmi dávno ľud prinášal pred liturgiou chlieb a víno kňazovi ako svoju obetu, aby ich meno/úmysel spomenul v prítomnosti Kráľa kráľov.

Kristus, ktorý je už verejne známy a Jeho slovo bolo ohlásené (veľký vchod sa deje až po prečítaní evanjelia) teraz vchádza na prestol – do Jeruzalema, kde sa oslávi tým najväčším dielom lásky – obetovaním sa.

Jozef Durkot, gréckokatolícky farár

Sväté omše v Prievidzi - normálny režim

Kostol	Pondelok až piatok	Sobota	Nedeľa a prikázaný sviatok v deň voľna	Prikázaný sviatok v pracovný deň
Farský Kostol sv. Bartolomeja Prievidza, Pribinovo námestie, www.farapd.sk	**12:00** **16:30**	**06:00** **16:30**	**07:30** **09:00** **10:30** **18:00**	**06:00** **12:00** **16:30**
Kostol Najsvätejšej Trojice Kláštor piaristov, Nám. piaristov, www.piaristi.sk	**06:30** **18:30**	**07:30** **18:30**	**07:00** **09:30** **11:00**	**06:30** **18:30**
Farský Kostol sv. Terézie z Lisieux Zapotôčky, ul. J. Fándlyho, www.zapotocky.sk	**07:00** (UT, ŠT, PIA) **17:30**	**08:00** **17:30**	**08:00** **10:00** **vešpery 18:30** **19:00**	**07:00** **17:30** **19:00**
Kostol Nanebovzatia Panny Márie Mariánska ul., cintorín	gr. kat. liturgie podľa oznamov	**15:00** liturgia gr. kat. **16:00** večiereň gr. kat.	**09:00** rím. kat. **10:30** gr. kat.	**15:30** gr. kat. **17:00** rím. kat.

Prvopiatkový týždeň: Kostol sv. Bartolomeja (farský) - štvrtok - 6:00, piatok - 6:00.

Jednotlivé časy sv. omší počas prikázaných sviatkov je potrebné si z dôvodu prípadných zmien vždy overiť aj v aktuálnych oznamoch.

Ružencové bratstvo sv. Bartolomeja Prievidza – mesto Vás pozýva

na **DUCHOVNÚ OBNOVU** na tému

Odraz Zvestovania v našich životoch,

ktorá sa uskutoční **17. septembra 2022** (sobota)

vo farskom Kostole sv. Bartolomeja v Prievidzi.

Duchovnú obnovu bude viesť otec dominikán

doc. Mgr. RNDr. Reginald A. Slavkovský OP, PhD.

Program:

9:00 - 9:45: Úvod a 1. prednáška
9:45 - 10:15: radostný ruženec
10:30 - 11:15: 2. prednáška
11:15 - 11:45: ruženec svetla
Prestávka
14:00 - 14:30: bolestný ruženec
14:45 - 15:00: korunka k Božiemu Milosrdenstvu
15:00 - 15:45: 3. prednáška
15:45 - 16:15: slávnostný ruženec
16:30 - 17:15: sv. omša s ukončením duchovnej obnovy

Rozhodol som sa neporovnávať

Piarista vracajúci sa do svojho rodného mesta, aby slúžil v škole a vo farnosti. Je ním páter Matúš Palaj, SchP, ktorý od svojej vysviacky pôsobil v Nitre. V rozhovore s ním sa môžete dozvedieť o jeho aktivitách, službe či novinkách v reholi a v škole piaristov.

▪ **Začnem tak úsmevne. V našom časopise už máme jeden rozhovor s tebou, konkrétne v roku 2016 a posledná otázka sa týkala tvojho možného návratu do Prievidze. Vtedy si to nevylúčil a dodal si, že ak budeš nosiť bradu, nikto by ťa nespoznal. Možné sa teraz stalo skutočnosťou. Ako si prijal toto rozhodnutie?**

Tak bradu zatiaľ nenosím, takže budú ma musieť ľudia prijať aj takého „bezbradatého“. Dúfam, že to zvládnu. (Úsmev.) Ale teším sa na Prievidzu.

▪ **Verím, že sa ľudia v Prievidzi tešia rovnako. (Úsmev.) Ale aby som išla postupne, začiatkom roka ste mali ako rehoľa piaristov kapitulu v Mexiku. Čo bolo jej úlohou?**

Generálna kapitula je stretnutie predstavených rehole a jej delegátov. Ja som bol ako delegát za Slovensko aj s pátrom Šimkovičom. Jej cieľom bolo zhodnotiť posledných šesť rokov, kam rehoľa kráča, zvoliť nové vedenie a naplánovať ďalšie obdobie. Stretli sme sa piaristi zo štyridsiatich dvoch krajín, ktorí reprezentovali približne tisíctristo piaristov vo svete.

▪ **Aké zmeny nastali po kapitule?**

Hlavný predstavený rehole páter generál ostal ten istý, je ním páter Pedro Aguado. Zmenil sa však generálny asistent za Európu. Stal sa ním páter Carles Gil. Pátra sme pozvali aj na naše stretnutie učiteľov, na Kalazanské fórum, ktoré sa uskutočnilo 26. augusta v Trenčíne.

▪ **Keď si spomenul ten Trenčín, v lete si bol aj na Národnom stretnutí mládeže T22, konkrétne na EXPO povolaní, kde ste prezentovali svoju rehoľu. Ako to prebiehalo?**

EXPO povolaní sa uskutočnilo v sobotu a predstavovali sa tam rôzne rehole. Rehoľníci priniesli radosť a život podľa svojej charizmy. Sestry misionárky tancovali, františkáni doniesli habity, ktoré si ľudia mohli vyskúšať, varila sa káva alebo cukrová vata. Skôr išlo o to predstaviť rehole vo svojej pestrosti a radosti a ukázať živú cirkev.

▪ **Akú zaujímavosť ste vymysleli vy v rámci svojho predstavenia sa?**

My sme vymysleli test predpokladov povolania. Z článku, ktorý bol v časopise Zasvätený život, sme pripravili päť oblastí,

nad ktorými by sa mali ľudia zamyslieť, ak rozlišujú povolanie. Prvým bodom bolo, či sú takpovediac hľadačmi Boha, či ide o duchovné povolanie. Človek by nemal hľadať istoty alebo priateľstvá, ale má ísť do rehole kvôli Pánu Bohu.
Druhým je to, či človek má spiritualitu spoločenstva, či dokáže vytvárať vzťahy. Ide totiž o to, že napríklad my tvoríme vzťahy aj v škole, máme ďalšie menšie stretká a spoločenstvá a pracujeme v kostoloch. Taktiež život s ôsmimi ľuďmi v komunite vyžaduje určitú zrelosť.
Treťou oblasťou bola otázka služby, či takýto človek má rád ľudí, či sa vie obetovať a žiť pre druhých. Štvrtým predpokladom bola identita. Ak sa otázka povolania vynára viackrát, teda nie je to len o tom, že teraz som si otvoril Písmo. Po piate, či sa človek dokáže učiť, pretože pri vstupe do rehole sa predpokladá, že najbližších sedem rokov sa bude formovať, pripravovať a rásť.

▪ Dal si mi do rúk brožúrku, ktorú ste mali aj na EXPO povolaní v Trenčíne a našla som tam stránku o Vízii piaristických škôl 2030. Aj v tom sa angažuješ. O čom to je, ako by si nám to priblížil?

Je to o spoločnom kráčaní troch škôl v jednom duchu, a teda ide o projekt určitej premeny škôl zvnútra zameraný na učiteľov a žiakov. Má tri oblasti – zbožná škola, škola života a škola vzťahov. Čiže dbá o to, aby sa na školách učilo čo najmodernejšie a pre život, nie iba teórie. Potom chceme vytvárať komunitu a aby tu vznikali bezpečné vzťahy a priateľská atmosféra a tiež aby sme odovzdali takpovediac duchovné dedičstvo. Chceme, aby zo školy odchádzali ľudia, ktorí sú rozhľadení, naučení veci do života, majú identitu, vedia, že sú veriaci a že môžu túto spoločnosť premieňať. Pracujeme v tímoch na školách a cez mikroprojekty sa snažíme prinášať túto zmenu nie radikálnym spôsobom, ale postupne. Preto aj projekt je naplánovaný až po rok 2030.

▪ Ako to podľa teba vnímajú učitelia, keďže aj ty si jedným z nich?

Vďaka tomuto projektu spájame školy, na ktorých vždy boli učitelia, ktorí chceli učiť inak, túžili prinášať inovatívne veci. Teraz dostávajú podporu zhora. Napríklad ja ako učiteľ náboženstva som vždy túžil po tom, aby študenti robili dobrovoľníctvo. A keďže som chcel niečo takéto ako učiteľ, stálo by to veľa úsilia presadiť to. Teraz požiadavka prišla zvrchu od zriaďovateľa, tak som sa prihlásil do toho. Mal som na starosti mikroprojekt dobrovoľníctva a v rámci toho študenti druhých ročníkov museli odviesť desať hodín dobrovoľníctva za rok. My sme študentom ponúkli nejaké organizácie a dobrovoľníctvo mohli vykonávať aj v škole, alebo si hľadali každý svoj druh dobrovoľníctva.

▪ Akým spôsobom sa vzdelávajú učitelia?

Pre učiteľov všetkých troch škôl máme program, ktorý už prebieha rok. Volá sa Premena škôl zvnútra. Ide o to, že učitelia sa učia navzájom mentorovať. Čiže učiteľ ide vybranému kolegovi na hodinu a vidí, ako učí. Potom sa stretnú a na základe školenia o mentoringu sa učia hodnotiť spôsob výučby. Je to veľmi príjemné, lebo sa navzájom pochvália, ukážu si dobré veci. Zároveň si vyberajú, v čom sa chcú zlepšiť a sériou otázok sa privedú k tomu, ako by sa to dalo zrealizovať.

▪ Máš aj ty skúsenosť s takýmto mentoringom?

Áno. Sám som bol na niekoľkých takých hodinách, rozhovoroch, a teda mentorovali ma kolegovia. Už len keď jedna drobná vec sa zmení, tak je to veľká pomoc. Napríklad mne dala na mentoringu jedna kolegyňa odporúčanie, že by bolo dobré, aby som zadania toho, čo sa bude na hodine robiť, písal na tabuľu. Taká drobnosť, ale pre žiakov to bol dôležitý míľnik, pretože zrazu videli štruktúru hodiny. Videli, aká bude aktivita, koľko na ňu máme času a hodina mohla prebiehať vo väčšej pohode.

▪ Spýtam sa ťa aj na budúcnosť. Vidíš už aj tu svoju cestu, ktorou sa budeš uberať v rámci školy v Prievidzi?
Tým, že som sa stal špirituálom školy, tak budem mať na starosti ustavičnú modlitbu podobne ako páter Janko na základnej škole a tiež chystať duchovné obnovy a podobné aktivity. V rámci vízie prišla požiadavka od zriaďovateľa, aby každá trieda v škole mala raz do roka duchovnú obnovu, čo je pre pátrov veľká záťaž. Budem však hľadať spolupracovníkov, ktorí nám pomôžu a budem rozmýšľať, ako to vykryť a akých hostí zavolať.

▪ Vieš nejakým spôsobom porovnať Nitru a Prievidzu? Sú nejaké rozdiely medzi školami alebo mestami?
Tejto otázke by som sa trošku vyhol. Rozhodol som sa, že sa chcem vyhnúť porovnávaniu, pretože ľudia by na to mohli byť citliví. Asi nikto z nás nemá rád, keď nás iní porovnávajú s niekým, hoci to aj nemusia myslieť v zlom. Takže nechcem veľmi porovnávať. Veď porovnávať sa ani veľmi nedá, pretože každé mesto, škola, spoločenstvo má svoje špecifikum - a tak je to dobré.

Mária Pytlová

Páter Matúš s generálnym predstaveným piaristov Pedrom Aguadom.

Páter Matúš v Mexiku, kde sa konala generálna kapitula začiatkom tohto roka.

*Páter **Matúš Palaj, SchP**, sa narodil 1. 7. 1989 v Bojniciach. Pochádza z piatich súrodencov. Študoval na piaristickom gymnáziu v Prievidzi a po roku na lekárskej fakulte sa rozhodol vstúpiť do rehole piaristov. Za kňaza bol vysvätený 29. augusta 2015 v Nitre, kde do tohto roku pôsobil. V súčasnosti je špirituálom piaristickej školy v Prievidzi.*

Kde hľadáte silu a útočisko v ťažkých časoch?

Don Ján (91 r.): „Keď som bol v noviciáte v 50-tych rokoch, utekali sme cez lesy a cez Moravu, bolo to veľmi ťažké. Útočisko sme hľadali v Pánovi a ochrane Panny Márie. Odvtedy stále hľadám útočisko u nich."

Alica (74 r.): „Útočisko hľadám v modlitbách, porozprávam sa s priateľkami, netreba tie utrpenia dusiť v sebe. Mojím patrónom je Svätá rodina, tak útočisko hľadám v nej a všetko zverujem jej.

Mária Magdaléna (49 r.): „Útočisko hľadám v Božskom srdci."

Mária (60 r.): „U Pána Boha, u priateľky, duchovnej sestry, u synov."

Marieta (74 r.): „Boh mi je všetkým, on je mojím útočiskom, útecha Božského srdca je nadovšetko a Panna Mária nikdy nesklame."

Anka (68 r.): „Silu a útočisko v ťažkých časoch hľadám u Pána Ježiša, u Panny Márie, svätých, mám priateľov aj u duší v očistci, aj u dobrých a blízkych ľudí. Veľakrát potrebujem múdre rady a usmernenia a tie hľadám u duchovného otca."

Terezka (34 r.): „Keď mi je ťažko, keď prídu problémy, všetko odovzdám Pánovi na oltár, on sa vždy postará, všetko sa na dobré obráti. A Eucharistia mi dáva silu, bez nej by som to v ťažkých časoch nezvládla. Aj moja rodina je v zlých časoch pre mňa dôležitým útočiskom, som rada, že ju mám."

Helenka (22 r.): „Útočisko hľadám najskôr v blízkom človeku a vo veciach ako dobrá hudba, krása prírody, západu slnka... Ale potom si uvedomím, že nič z toho nie je dostatočné a pravé pretrvávajúce útočisko a silu dokážem nájsť jedine v Bohu."

Katka (37 r.): „Keď som ešte nemala dar viery, hľadala som útočisko v ľuďoch, u mojej mamy alebo u kamarátok. Ale to pravé útočisko som objavila, až keď som spoznala Ježiša. Vo sviatosti zmierenia odovzdám Bohu všetky moje trápenia a on ma vždy posilní, očistí, odpustí mi hriechy. A keď prijmem jeho telo, dostanem silu a chuť ďalej kráčať."

Majka (58 r.): „Veľakrát som sa presvedčila, že nič nie je lepšie ako Božia pomoc, keď je človeku najhoršie. Nikdy ma nenechá ‚zahynúť', ako zvyknem hovorievať. Aj keď sa mi niečo nedarí, utiekam sa k nemu o pomoc. Už som sa naučila, že neprosím konkrétne o niečo, čo by som ja chcela, iba prosím: ‚Pomôž mi podľa tvojej vôle!', lebo viem, že aj keď mi nedá to, čo ja chcem, dá mi to, čo naozaj potrebujem a častokrát o tom ani neviem."

Pripravili: Anna Gálová a Elena Cagáňová

Denný tábor farnosti Prievidza - mesto a Prievidza - Zapotôčky, august 2022

Skautský tábor vo Vrícku pod Kľakom, august 2022

Žalm plný protikladov

„Pane, stal si sa nám útočišťom z pokolenia na pokolenie.“ (Ž 90,1)

Spojenie Mojžiša a 90. žalmu je odôvodnené tým, že žalm spomína témy a používa formulácie, ktoré sú postavené na témach a formuláciách z prvých kníh Svätého písma Starého zákona, ktorých autorom podľa tradície bol práve Mojžiš.

90. žalm totiž vychádza zo skutočnosti previnenia prvého človeka Adama a následkov prvého hriechu. Rovnako aj Mojžišova oslavná pieseň pred smrťou a záverečné požehnanie vyvolenému ľudu Izraelu zodpovedá zmyslom vyjadreniu, ktorým začína náš žalm: „Pane, stal si sa nám útočišťom z pokolenia na pokolenie.”

Žalm protikladov a múdrosti

Žalm zaraďujeme medzi tzv. múdroslovné žalmy. Tému, ktorú si žalmista vybral, je istá meditácia, rozjímanie postavené na protiklade. Na jednej strane je to Božia večnosť, nesmrteľnosť, majestátnosť a na druhej strane je to smrteľnosť, krehkosť a hriešnosť človeka.

Žalmista vychádza z prvej knihy Svätého písma, doslova z prvých kapitol tejto knihy, kde sa hovorí o stvorení človeka. Preto zaznievajú v žalme aj slová „človeka vraciaš do prachu“ a vieme, že sa odvoláva na druhú kapitolu v knihe Genezis, kde sa hovorí, že Pán Boh stvoril človeka z hliny zeme. Teda v tomto žalme si človek uvedomuje svoju pominuteľnosť, svoju krehkosť.

Sú v ňom nádherné protiklady: *„Tisíc rokov u teba je ako deň včerajší, čo sa pominul.“* Tisíc rokov je z toho ľudského hľadiska rozpätie, ktoré človek nedokáže preklenúť. Jeden ľudský život nestačí, ale ani desiatky ľudských životov nestačia, a oproti tomu je tá Božia veľkosť. *„Ako jedna nočná stráž, ako ranný sen, ako kvet, ktorý ráno rastie a večer vädne a usychá.“* Nádherné protiklady, ktoré vychádzajú z pozorovania života; zo striedania nocí a dní, zo striedania ročných období a plynutia rokov a napokon aj z vlastnej skúsenosti.

Zoči-voči tomuto všetkému je Boh ten, ktorý je večný, nesmrteľný. Človek cíti svoju malosť, a preto žiada Boha: *„Nauč nás rátať naše dni, aby sme našli múdrosť srdca.”* Práve kvôli tomu tento žalm zaraďujeme medzi múdroslovné žalmy zamerané na rozjímanie nad Božou veľkosťou. Byť si vedomí konca, ohraničenosti, limitov nášho života, aby sme v múdrosti nášho srdca prežili múdro náš život, aby bol Bohu na slávu.

Útočište len pre vyvolený národ?

Vyjadrenie *„Stal si nám útočišťom, príbytkom...”* sa v Žaltári vyskytuje päťkrát. V prvých dvoch prípadoch bol chrám príbytkom Pána, v posledných troch Boh sám je príbytkom pre žalmistu. Žalm 90 sa začína konštatovaním stability, pozitívnym vyjadrením o tom, kto je Boh pre prosiaceho – ako príbytok na skale, bezpečný ako opevnený hrad, miesto záchrany a útočišťa.

Mohlo by sa zdať, že minulý čas „stal si sa“ hovorí o minulých časoch a žalmista i v mene ostatných už tomu neverí. Ľahšie sa však chápe jeho úvodné oslovenie Boha ako hlas ľudských pokolení; myslí na Boha ako na miesto spoľahlivého spočinutia všetkých generácií. Ako v iných žalmoch, aj tu žalmista pripomína to, čím je Boh pre vyvolený národ Izrael: *„Pane, stal si sa nám útočišťom z pokolenia na pokolenie.”*

V tomto žalme sa neoplakáva, že v minulosti to bolo inak, ale vyznáva sa presvedčenie, že Boh je útočišťom tak v súčasnosti, ako bol aj v minulosti. Tá aktuálnosť je vyjadrená formuláciou, že stal si sa útočišťom nám, ktorí sme tu teraz. Tak, ako si bol útočišťom pre našich ro-

dičov a prarodičov a pre všetky predchádzajúce generácie, platí to aj pre našu generáciu. Pán je útočišťom „z pokolenia na pokolenie“, to znamená, že to platí stále.
Boh ako útočisko je výrečný obraz. Útočisko je miesto, na ktorom sa z akéhokoľvek dôvodu ohrozený život dostane do bezpečia a nachádza ochranu. V Starom zákone je Pán Boh často predstavovaný ako útočisko, ale tu je tento obraz osobitne výrečný na pozadí toho, čo žalm hovorí o pominuteľnosti a nestálosti ľudského života.

Kde nájsť pravé útočište?
Žalm 90, ktorý na jednej strane s naliehavosťou poukazuje na nedokonalosť a krehkosť človeka, na druhej strane hneď na svojom začiatku vyhlasuje, že slabosť a krehkosť človeka nie sú vydané napospas sebe samým, ale že stvorenie, ktoré sa pomíňa plynutím času, nesmeruje do ničoty. Jestvuje útočisko, kde je stvorenie mimo nebezpečenstva a ochránené. To platí na prvom mieste o izraelskom národe, ktorý tu vyznáva s neochvejnou dôverou svoju vieru v Boha, ktorý je útočiskom.
Keď sme zranení alebo v nebezpečenstve, hľadáme miesta útechy a ochrany. Mnohé z nich ale v skutočnosti neposkytujú útechu a ochranu. Sú to miesta, kde sa skrývame pred pravdou. Zvykli sme si utekať na tieto miesta namiesto toho, aby sme hľadali ochranu a útechu u Boha. Z tohto hľadiska sa stali našimi falošnými útočiskami.
Útočisko hľadáme, lebo máme potreby. Problémom nie je, že človek má potreby a ani to, že ich chce uspokojiť. Naše potreby sú reálne a z času na čas podnietené Bohom, aby nás k sebe pritiahol bližšie, aby sme mohli zakúsiť to, aký naozaj je a nechali sa ním milovať.
Voči svojim potrebám nemáme zomrieť, ale potrebujeme zomrieť svojim hriešnym spôsobom uspokojovania týchto potrieb mimo Boha. Medzi základné potreby patrí napr. ochrana, útecha, hodnota, láska, prijatie, zdravie, potreba byť poznaný, vypočutý a potreba po porozumení. Sú to potreby, ktoré ako ľudia budeme hľadať vo svojom živote vždy, či už sme veriaci, alebo nie.

Pán je skutočné útočište
Dnešný responzóriový žalm je veľmi pekný a dôležitý pre náš život tu na zemi, ale i vo večnosti: *„Pane, stal si sa nám útočišťom z pokolenia na pokolenie.“* Áno, Pán je skutočne útočište, kde si môže unavený človek zložiť svoje kosti po celodennom lopotení sa za zháňaním obživy pre seba a svoju rodinu. Toho nie je uchránený nik z nás.
To celodenné lopotenie sa za prácou, zhromažďovaním majetku a potrebných vecí pre seba a svoju rodinu je správne, no netreba zabúdať na to, že nie som na svete len ja a moja rodina, ale je tu aj môj blížny aj Boh.

Text: Miroslav Turanský
Foto: Mária Melicherčíková

Bibliografia: Lectio divina úryvku z Knihy Jób pod názvom *Nauč nás rátať naše dni, aby sme mali múdrosť srdca* (Ž 90,12) z cyklu Sväté písmo pred otázkou utrpenia a bolesti.
František Trstenský, *Laudato Dominum*

Kde je moje útočisko?

„Neboj sa, veď som ťa vykúpil. Zavolal som ťa po mene, ty si môj. Keď budeš prechádzať cez vody, budem s tebou, a keď cez rieky, nezaplavia ťa. Keď pôjdeš cez oheň, nepopáliš sa a plameň ťa nespáli. Veď ja som Hospodin, tvoj Boh, Svätý Izraela, tvoj spasiteľ. Dal som Egypt ako výkupné za teba, Kúš a Sábu namiesto teba. Pretože si v mojich očiach vzácny, drahý, milujem ťa, ľudí dám namiesto teba a národy za tvoj život."

Kniha proroka Izaiáša, prvé verše 43. kapitoly. Neviem, či by som vôbec vedela spočítať, koľkokrát som si už tieto slová v hlave opakovala, koľkokrát mi vyčarovali úsmev na tvári v ťažkostiach, koľkokrát ma objali, keď som sa cítila opustene, koľkokrát mi v strachu dali nádej, koľkokrát ma prichýlili, keď som hľadala práve útočisko. Mohli by sme to napísať aj s veľkým písmenom Ú, pretože Boh nám ho nielen poskytuje. On ním je.

Vždy s nami

Sám nám prisľúbil, že s nami bude v ohni aj vo vode, lebo nás tak veľmi ľúbi. Všetko sme pokazili, ale on nás vykúpil. Lebo nás ľúbi. Boh ako štedrý darca poskytuje vyvolenému národu domov, ako milosrdný abba sa zľutúva nad strateným synom, ako starostlivý pastier hľadá svoju stú ovečku, on ako nekonečná láska je nám domovom.

Ľúbi nás. V jeho srdci máme špeciálne miesto, ktoré tam bolo ešte pred tým, ako sme sa narodili. Niekedy je to pre nás nepochopiteľné a už viackrát som si tým prešla, že také priame dotyky jeho lásky necítime. To však neznamená, že tu s nami nie je.

To malé

Keď v danej chvíľke nedokážem prijať Božiu lásku v jej rýdzej podobe, hľadám ju tu na zemi, v ľuďoch, zážitkoch, maličkých skutkoch a radostiach. Veľké zázraky sú krásne, no vyžadujú veľa sily a vytrvania. Tie malinké nám postupne a zľahka odkrývajú, ako nás má Nebeský Otecko rád. Veď predsa keby nám ukázal všetko naraz, nechcelo by sa nám ani ísť do neba.

Poskytuje nám útočisko vždy, keď ho potrebujeme, aj vtedy keď to nevidíme a dokonca čaká za dverami aj vtedy, keď si myslíme, že všetko zvládneme sami. Keď si začnem všímať tieto drobné zázraky, ktorými mi Boh muruje chodníček, vždy zbadám, ako veľmi ma miluje, aj keď to na prvý pohľad nevidím.

Zrazu mi moji rodičia dávajú viac lásky, ako je na celom svete, darí sa to, čo by sa väčšinou pokazilo, ozve sa niekto, kto bol dlho ticho a vtedy viem, že som doma. Tam, kde sme všetci doma. Pod Božou strechou, v jeho ochrane, láske a milosti, v Ježišovom srdci. On je naším útočiskom.

Text a foto: Natália Korineková

... tri otázky pre Slávku Tkáčovú, ktorá koncertovala na Prievidzskej púti.

Slávka Tkáčová odštartovala svoju hudobnú cestu v roku 2013, keď sa stala víťazkou celoslovenského súťažného projektu Gospeltalent (jeho prvou víťazkou bola Sima Martausová). Doposiaľ vydala dva štúdiové albumy s názvami Je čas a Odznova. Pochádza z Bardejova, má piatich súrodencov, miluje halušky s tvarohom, veľmi rada sa smeje, a keďže do jej srdca patria najmenší, študuje učiteľstvo a venuje sa im v škôlke. To spôsobilo, že sa z rodného Bardejova presunula do hlavného mesta.

1

V roku 2019 si v Prievidzi vystúpila ako hudobný hosť na stretnutí manželských párov, ktoré ešte ako snúbenci absolvovali predmanželskú prípravu. Ako si spomínaš na toto vystúpenie?
Aj napriek tomu, že od tohto momentu ubehlo už pár rokov, spomínam si na tento večer veľmi dobre. Síce si človek nedokáže zapamätať všetky tváre či piesne, ktoré tam spieval, no dokáže si zapamätať, ako sa tam cítil. V Prievidzi som nikdy predtým nekoncertovala, takže toto bol veľmi pozitívny štart. Mám rada, keď sa na nových miestach cítim prijato a s ľuďmi okolo sa stretneme na rovnakej vlne.

2

Spolu so sestrami ste rozbehli projekt RecyVeci. Môžeš čitateľom priblížiť, o čo ide?
Sme občianske združenie, ktoré dáva nosenému oblečeniu možnosť ocitnúť sa v šatníku nového majiteľa. Starému majiteľovi, naopak, ponúkame možnosť si svoj šatník pretriediť. To znamená, že predávame nosené oblečenie a celý výťažok z predaja putuje k slovenským rodinám, ktoré finančnú pomoc naozaj potrebujú. Do dnešného dňa sme takto obdarovali už 15 slovenských rodín.

3

Kto alebo čo je pre teba v tvojom živote útočišťom?
Keď mi je ťažko, dosť často si zvyknem opakovať, že keby som nemala Boha, rodinu, priateľov a hudbu, už by som tu asi nebola. (Smiech.) Toto sú pre mňa životné priority a istoty, na ktoré sa môžem spoľahnúť. K tejto otázke mi však nedá nespomenúť sen spred pár dní. Stála som so svojimi kamarátmi na lúke, keď tu zrazu prišiel pápež František a mal namierené priamo ku mne. „Fú, čo som spravila?“ pomyslela som si. (Smiech.) Ale on ma len chytil za ramená a do ucha mi zašepkal: „Don‘t worry.“ (Neboj sa.) Tak to od neho odkazujem aj všetkým vám, aby ste sa nebáli a nemali strach, lebo Boh je stále na našej strane a doslova túži byť naším útočišťom.

Text: Miroslav Turanský, foto: Mária Melicherčíková

Kontemplácia

Je to ako s láskou. Zamilovaný človeka hľadá v centre svojho života toho, koho miluje. Celý svet sa točí okolo tejto lásky. Zamilovaní si manažujú čas, rozhodnutia, myšlienky, slová, pohyby, vedomie i podvedomie. Láska sa povznáša nad všetko, lebo je prameňom sily.

Takáto láska vidí očami svojho srdca nezávisle od toho, čo robí tá druhá polovička alebo kde sa nachádza. Mimoriadnym časom takejto lásky sú stretnutia. V týchto chvíľach sa ukazuje akási pripravenosť vynaloženej námahy. Je tu prítomná blízkosť, ktorá je dôležitejšia než slová.

Vstup do sveta viery

A toto sa deje aj vo vzťahu k Bohu, lebo je odpoveďou na jeho lásku. Je to prameň lásky, ktorý sa dotýka srdca človeka. Po takomto dotyku nasleduje premena v živote človeka. Hodnota tohto dotyku i stretnutia s Bohom v láske zdokonaľuje hierarchiu hodnôt a všetko ostatné sa stáva menej dôležitým. Takýto druh modlitby možno nazvať kontempláciou.

Kontemplácia je časom vstupu do sveta viery, do sveta Božej skutočnosti, do sveta stretnutia so samotným Tvorcom sveta. Je to podobné ako s obdivovaním skvelých diel geniálnych a veľmi bohatých umelcov. V týchto dielach človek nachádza čosi z bohatstva jeho talentu, lebo sú dielom jeho lásky voči človeku. Takúto kontempláciu sv. Terézia Veľká nazýva „zotrvávanie v priateľstve s Bohom“. Je to „pohľad Boha na mňa a môj na neho“. Kontemplácia je modlitba dieťaťa, ako to chápe Žalmista: „Ako dieťa v náručí matky, tak je môj duch v Božom náručí.“

Prítomnosť milujúceho Boha

Najdôležitejšie v kontemplácii je zmocňujúce sa vedomie prítomnosti milujúceho Boha, ktoré prežíva človek v modlitbe. Je priestorom lásky, aká jestvuje medzi Bohom a nami a nami a Bohom. V tomto priestore plynie život človeka ako pieseň lásky.

Ku kontemplácii je povolaný každý človek, no zvlášť kresťan. Takýto čas premieňa každú chvíľu na akt lásky Boha. Realizuje sa prikázanie lásky k Bohu z celého srdca, z celej svojej duše a zo všetkých síl. Preto kresťania majú vytýčenú cestu kontemplácie prístupnú pre každého, kto je človekom dobrej vôle a komu záleží na stretnutí s Bohom. Je skutočnosťou, že putovanie touto cestou spočíva v úzkej spolupráci s Božou milosťou, bez ktorej tak či tak nedokážeme robiť kroky.

Cesta kontemplatívnej modlitby je vždy cestou vo dvojici – Boha a človeka. A toto nás všetkých maximálne zdokonaľuje cez svoju lásku k láske voči Bohu a ľuďom. Je to naša úloha, ktorú nám zveril Boh, ktorý nám chce pomôcť a ktorého máme zvelebovať. Našťastie nám dáva nielen milosti, ale aj dary, ktoré skrze kontempláciu môžeme priniesť na miesto, kde sa nachádzame.

Žiaden vrabec, hoci by neviem ako chcel, nezaspieva ako slávik. Slávik dostáva k tomu potrebné dary. Bohu sú potrebné vrabce a sú mu potrebné i sláviky. Nech každý zaspieva to, na čo má a harmónia piesne zvelebovania Boha bude úplná.

Pavol Škovránek, kaplán

Jesenná impresia

Super-mesiac sa viditeľne vzďaľuje od Zeme a tuším aj ona sa začína svojou zemskou osou približovať k obratníku - Raka? Neviem, snáď som sa trafila. Jedna kniha má taký názov, tak preto. Stmieva sa už o dobrú hodinku skôr a to je neklamný dôkaz, že vesmír má svoje pravidlá a zákonitosti, aby všetko do seba zapadalo do harmonického celku ako kolieska vo švajčiarskych hodinkách.

Prečo to hovorím? Z jednoduchého dôvodu. Leto sa pomaly končí a celá príroda sa nenápadne chystá do pestrofarebnej jesene. Nie, nie je mi ľúto za letom... Má svoje plusy aj prekvapenia. Ale akosi zákonite aj moje ľudské vnútro naznačuje, že stačilo. Je čas pohnúť sa ďalej a zobrať úrodu - aj zo svojich „vnútorných polí".

Zmena je život a ak rozumieme tomuto slovnému spojeniu, tak je to nezameniteľná pravda. Všetko má svoj čas a svoj účel - aj údel... Dobre to ten Pán Boh vymyslel! Plody vysokého gaštana, okolo ktorého často kráčam cestou domov, sú svojimi pichľavými kabátikmi už netrpezlivo nachystané, že onedlho im ich vyzlečie silnejúci jesenný vietor, aby vyzlečené gaštaníky s úsmevným klop+klop+kaním porozhadzoval roztopašne po okolí. Koho z nás by neuchvátila ich gaštanová mramorová košieľka? A iba tak, pre radosť samú, sa isto každý z nás aspoň raz v živote zohol, aby si nejaký ten gaštanový poklad ukryl do vrecka... Ja osobne sa už na to teším.

Očami blúdievam až za ploty do záhrad, kde sú jablone, hrušky či slivky obťažkané plodmi ako na Ladových pohľadniciach či v Dobšinského rozprávkach. Konáre jabloní sa pokorne skláňajú pod váhou guľatých plodov, ktoré majú na svojich líčkach už viditeľný rumenec. Slnko im každodenne dvorí, a tak sa červenajú a červenajú... Na hruškách obdivujem ich tvar. Zemská príťažlivosť vymodelovala za+ u+ jí+ mavý originál.

No a slivky? Tie sú nádherne zamatovo-modré a svietia doďaleka-doširoka ako modrý záhradný maják. Každé ráno z môjho balkóna jednu takú slivku oblečenú v parížskej modrej ako milovníčka umenia pozdravím. Kraľuje v susedovej záhrade ako ten spomínaný záhradný maják. Je to krása nad krásu...

Často premýšľam nad dokonalosťou a múdrosťou prírody. Plody nielenže sú pestrofarebné v dôsledku chemických reakcií, ktoré zapríčiňujú sfarbenie pri ich dozrievaní, ale lahodia aj oku a svojou úžasnou paletou ma nadchnú vždy, keď moje oko spočinie na strome. Nie nadarmo dávni majstri maľovali zátišia s ovocím... Ani sa im nečudujem.

Slová sú občas také „neohybné", až mám pocit, že nimi to, čo vidím a vnímam, nedokážem vyjadriť – vyfarbiť. A tak som najskôr dlho-dlho ticho a nechávam tú dozrievajúcu nádheru, nech mi „vymaľuje" dušu - a potom sa posnažím sa o tú jesennú krásu podeliť s inými... Tak ako teraz.

Veronika Hoffmannová

Kto rozsvecuje hviezdy

Recenzia románu Amandy Dykesovej

Priznám sa, že spočiatku som tej knihe nedávala veľkú šancu. Tematika lodí a mora... Predpokladala som, že to ma nemôže až tak zaujať. Akurát že ono to nebolo až tak o lodiach a o mori, ale skôr o viere, nádeji, hľadaní vlastného miesta na zemi. Román Kto rozsvecuje hviezdy, ktorý napísala bývalá učiteľka angličtiny Amanda Dykesová a vydalo ho Vydavateľstvo i527.net v roku 2021, ma napokon príjemne prekvapil.

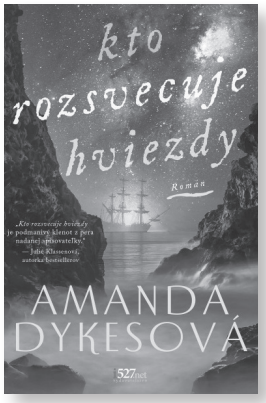

Poetický jazyk, poetický text. Napriek príbehu o pátraní po stratenej lodi, ktorý sa odohráva v súčasnosti, a príbehu o zrade, odohrávajúcom sa v minulosti, neboli potrebné žiadne silné pózy. Dej sa kĺže po hladine slov, plynie ladno a plynulo, niečo napovie – a niečo aj nedopovie.

Všetko okrem hviezd

Hodinár v románe rozpráva svojej dcére Lucy príbehy, v ktorých je všetko možné. Jej kamarát, sirota Dash, ich počúva spolu s ňou – a zároveň sleduje hviezdy. Čím ho tak priťahujú? *„Neviem,"* odpovedá svojej priateľke. *„Myslím že, keď som bol malý, príbuzní si ma priveľmi pohadzovali. Keď som sa kamkoľvek sťahoval, vždy sa všetko menilo. Časové pásmo. Počasie. Budovy. Jedlo. Hudba. Všetky tie veci, vďaka ktorým človek vie, kde je jeho domov. Zakaždým bolo všetko iné. Okrem hviezd."* Hviezdy sa stávajú Dashovým smerovníkom aj v dospelosti, keď sa stáva forenzným astronómom. Nečakane sa vracia do života Lucy, námornej archeologičky, ktorá sa pred komisiou pokúša obhájiť projekt zameraný na hľadanie stratenej lode. Ich dve samoty sa preplietajú nielen so sebou navzájom, ale i so samotami hrdinov z minulosti. Fredericka Hanforda, námorníka čias napoleonských vojen, označuje história ako zradcu. Ale je to naozaj tak? Autorka paralelne rozpráva dva príbehy a čitateľ zrazu zisťuje, že nie všetko je také, ako sa na prvý pohľad zdá. A že aj nemožné sa môže stať možným. *„Nikto z nás presne nevie, čo robiť, keď sa niečo zlomí alebo pokazí. Môže sa stať, že všetko len zhoršíme. No ak neurobíme nič, zlomené zostane zlomeným, pokazené pokazeným, zranené zraneným. Nestojí to aspoň za pokus?"*

Boj za svetlo

To, že som tým príbehom – alebo možno ešte viac spôsobom, akým bol vyrozprávaný - nezostala uchvátená jediná, dosvedčujú aj množstvá nadšených recenzií pod titulom knihy v internetových kníhkupectvách. A keď som si v doslove prečítala slová autorky, asi som aj pochopila, prečo:

„Som tichá duša. Aj na webe sa vyskytujem len sporadicky, pestujem si takmer hobitie zvyky ako pitie čaju, pohodlie a všeobecný odpor k dobrodružstvám... avšak Boh dovoľuje aj tichým dušiam zapojiť sa do bitky, ktorú na tomto svete zvádza svetlo. Vložil mi do ruky pero a do srdca slová. A ja mám nádej, že ich použijem v boji za svetlo. Za úžas. Za nádej. Myslím, že rovnako koná v nás všetkých. Vložil do nás talenty, pripravené špeciálne pre každého jedného človeka. Pomocou tých talentov máme zaháňať tmu a posilňovať svetlo. Chcem ťa povzbudiť, priateľ môj, nech už kladieš ruku k akémukoľvek dielu... To dielo je v Jeho rukách, zrodilo sa v Jeho srdci a On ho vložil do tvojho... To dielo má zmysel."

Petra Humajová

Obrázok: www.kumran.sk

Moji přátelé

(Názov inšpirovaný básnickou zbierkou J. Demla, o ktorej sa v tomto texte nepíše.)

Môže dať kniha niečo viac než nového priateľa?

Jej pohľad neuhýba

Knihu s myšlienkami Simone Weil som mal na dosah ruky z mojej postele približne posledné dva roky. Je to veľmi kalorická strava. (Pre niekoho až príliš katolícka.) Niekedy som ju preto musel na istý čas odložiť a dať prednosť iným druhom pohľadu, hoci ten jej – priamy a krištáľovo čistý s presnosťou laseru aj vo vodách hlbokých a tmavých – ma neprestával fascinovať a viem, že sa k nemu budem, chcem a potrebujem vracať. Aspoň jedna z jej úvah o kráse: „Krása je fyzickým čarom, ktoré vyžaduje odstup a predpokladá zrieknutie sa. Vrátane zrieknutia sa najviac osobného – zrieknutia sa predstavivosti. Všetky iné objekty túžby stimulujú náš apetít. Krása je to, po čom túžime, a nechceme to zjesť. Chceme, aby to bolo.“

Hlboká blbosť

Príliš veľké sústo? Ako sused, ktorý sa na ceste do obchodu zastavil pri mojom plote, prichádza teraz vhod J. H. Krchovský s krajcom chleba s maslom a čímsi drobným zeleným: *Dnes jsem si koupil květináč a zasadil si pažitku. Děkuji, Bože! „Není zač ...“ Dnešek byl plný zážitků.*

Nesmrteľný Idiot

Zážitkom je tiež sledovať knieža Myškina, ktorý nevie, že je krásny, a to ho robí krásnym. (Rovnako ako hlúpučkého baránka z najkrajšieho obrazu na svete, ktorý sa

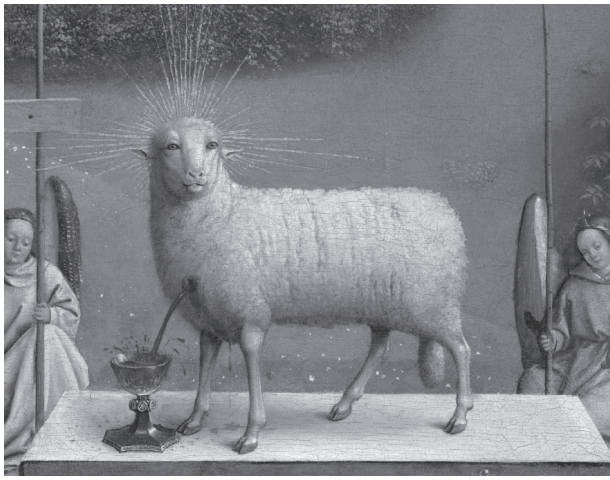

nachádza v belgickom Gente v katedrále sv. Bavona) Neprechádza životom ako nôž maslom – to jeho si odkrajujú a natierajú a aj tak zostáva jediný celý.

Želé života

Čo môže byť lepšie ako otvoriť knihu a nájsť v nej priateľa? (Touto otázkou mal pôvodne začínať tento text, avšak rýchlo som na ňu vedel odpovedať, preto prichádza vhod teraz, na záver.) Otvoriť oči a nájsť priateľa, ktorý sa mi pozerá do očí. A zoznámiť ho aj s priateľmi z kníh, veď je dobrá šanca, že si budú rozumieť. A na stôl sa nebáť priniesť vína, čo dlho zreli v pivnici. Ak by boli príliš husté, neuškodí im, ak ich rozriedime tichom. Alebo ich budeme konzumovať s lyžičkou.

Text: Peter Pikulík OFMConv
Foto: www.images0.persgroep.net

Môj duchovný azyl

Útočisko. Nie je to akási pomyselná vymedzená - ohraničená plocha, na ktorej bezhlavo útočíme na protivníka. Je to konkrétny hlboký stav presahujúci nás samotných; vnútorný stav, v ktorom hľadáme duchovný azyl – útočisko. Ono nás ochráni, posilní a dá nám nádej, že nič v našom živote nie je márne a definitívne, ak je jeho epicentrom všemohúci a láskyplný Boh.

Veronika Hoffmannová

P O Ď M E N A V Ý L E T

Uhrovský hrad

Vo viacerých žalmoch môžeme čítať ako žalmista prosí Boha o ochranu a prirovnáva ho k skale a opevnenému hradu: *„Nakloň ku mne svoj sluch, ponáhľaj sa a zachráň ma. Buď mi skalou útočišťa, opevneným hradom mojej spásy.“* (Ž 31, 3)
***„Buď mi ochrannou skalou a opevneným hradom na moju záchranu; veď ty si moja opora a moje útočište.“* (Ž 71, 3)**

Tieto obrazy sú nám stále blízke. Nie je to tak dávno, čo naši predkovia stavali a utiekali sa na hrady v časoch nebezpečenstiev. Keď nepriateľ vtrhol do krajiny a vraždil, boli hrady nádejou na záchranu. Keď príde strach, hľadáme pevný bod. Môže ním byť aj Boh. Vysoké skaly a múry hradov takýto pevný bod viditeľne pripomínajú. Poďme o tom rozjímať počas výletu na Uhrovský hrad.

História

Postaviť útočisko bolo aj cieľom trenčianskeho župana Báša, ktorému sa pripisuje výstavba hradu Uhrovec v 60. rokoch 13. storočia. Hrad v priebehu stáročí často menil majiteľov. Patril aj známemu Matúšovi Čákovi Trenčianskemu; kráľom, napr. Žigmundovi Luxemburskému; a nakoniec rodu Zayovcov.

Hrad bol predmetom majetkových sporov, ale aj stavebných zmien. Môžeme tam preto nájsť neskororománsku kaplnku (koniec 13. stor.) so zvyškami fresiek, rozsiahly renesančný palác, ale aj rannobarokové stavebné úpravy z polovice 17. storočia.

Na rozdiel od mnohých iných hradov začal pustnúť až po požiari v roku 1848, tzn. je ako ruina len niečo cez 150 rokov. Iné hrady boli zničené skôr, preto prekvapí svojím zachovalým stavom „s mnohými architektonickými detailmi, krbmi, záchodmi, cisternami, ktoré sa na iných hradných zrúcaninách nezachovali“.[1] Je tomu tak i vďaka snahe dobrovoľníkov, ktorí sa ho už vyše dve desaťročia snažia zachrániť.

Súčasnosť

Od roku 2015 zastrešuje (v prenesenom i doslovnom význame) aktivity na hrade Občianske združenie Hrad Uhrovec. Okrem záchranných a obnovovacích prác podporuje archeologický výskum (v čase mojej návštevy práve dokumentovali nálezy keramiky), poskytuje a šíri informácie o hrade a organizuje podujatia.

Dobrovoľné vstupné slúži na podporu obnovy hradu, v čase mojej návštevy tu bola možnosť zakúpiť si suveníry i drobné občerstvenie. V prípade, že si chcete overiť, či je hrad otvorený, alebo či je možné na ňom prespať a kedy, je vhodné kontaktovať kastelána hradu, kontakt nájdete na ich stránke[1].

Dlhé roky usilovnej práce vidieť na voľnej replike dreveného dubového prístupového mosta, zrekonštruovanej hospodárskej budove na dolnom nádvorí a zakonzervovaných múroch hradu.

Prístup na hrad

Hrad sa nachádza v ťažšie dostupnom teréne, vďaka čomu ho nezničili ani turecké vojská a mnohí šľachtici si tu uchovávali svoje cennosti a donačné listiny. Aj pre nás to však znamená trochu dlhšiu cestu.

Pre prístup autom treba ísť do obce Uhrovec (z Bánoviec alebo cez Jankov vŕšok), pokračovať do Žitnej-Radiše a tam odbočiť doprava, v Uhrovskom Podhradí opäť doprava (rovno sa ide do Omastinej). Zaparkovať možno pri starom kameňolome.

Pri lavičke ponad potok sa začína zelený turistický chodník, „na začiatku si treba dávať pozor na správne odbočenie z cesty k chodníku vľavo, ktorý sa nachádza medzi dvomi plotmi“.[2] Je relatívne krátky (1,4 km), ale v strmom teréne (+245 m), cesta potrvá v priemere 45 minút (±).[3] Existuje aj dlhšia trasa (cca 3,3 km) s miernejším stúpaním, ktorú zvládnu aj menšie deti. Jednoducho neodbočíte pomedzi ploty na zelenú, ale pokračujete Čerešňovou dolinou až po polorozpadnutý prístrešok, okolo ktorého odbočíte vľavo na modrý turistický chodník, ktorý vás privedie až na hrad. Obe cesty môžete skombinovať – jednou nahor, druhou nadol.

Okolité zaujímavosti

Komu by bolo málo a chcel sa pozrieť bližšie na dolomitové skaly, môže ísť pozrieť do Hradnej jaskyne. Od vstupu do hradu treba ísť doprava (pri pohľade na hrad) a po asi 200 metroch prídete k tabuli Prírodná pamiatka. K jaskyni však vedie strmý chodník. Keďže ide o verejnosti voľne prístupnú jaskyňu, tak môžete vojsť, je dlhá 11 m, vzadu užšia. Vstup je na vlastnú zodpovednosť (vyšší pozor na hlavu).
Uhrovec je súčasťou mikroregiónu (združenia obcí) Uhrovská dolina. Možno tu navštíviť aj ďalšie pamätné miesta ako napr. Rodný dom Ľ. Štúra a A. Dubčeka, ktorý spravuje Trenčianske múzeum[4]; Uhrovské múzeum, ktoré spravuje obec Uhrovec[5]; pamätník na Jankovom vŕšku a iné.

Sieť turistických chodníkov je vhodná na jednodňové prechody pohoria. Priamo z Uhrovského hradu sa dá ísť do Horných ale aj Dolných Vesteníc (každá ± 9 km). Dlhšie sú trasy cez Kňažinove lúky a Rokoš do obcí od Nitrianskych Sučian až po Nitrianske Rudno.[3]

Marek Šimurka

Prístup do Uhrovského hradu

Čiastočne obnovená hospodárska budova

Použité zdroje:
1 – https://www.hraduhrovec.sk/
2 – https://visit.trencin.sk/hrad-uhrovec/
3 – https://mapy.dennikn.sk/
4 – http://www.muzeumtn.sk/expozicie/rodny-dom-l.-stura-a-alexandra-dubceka.html?page_id=301
5 – https://www.uhrovec.sk/

Útočisko u nej nachádzali rasovo diskriminovaní

Svätá Katarína Drexelová

Počas jednej zo svojich ciest na západ USA zažila Katarína Drexelová nepríjemnú vec. Stala sa svedkom toho, ako hanebne a ponižujúco zaobchádzali belosi s pôvodným obyvateľstvom Ameriky. Toto poznanie ju nenechalo chladnou. Túžba urobiť niečo pre diskriminovaných sa stala motorom jej nasledujúcich aktivít.

Katarína Drexelová sa narodila 26. novembra 1858 vo Philadelphii v štáte Pensylvánia v rodine bohatého bankára. Mesiac po príchode na svet jej zomrela mama. Otec sa znova oženil a Alžbete a Kataríne čoskoro do rodiny pribudla aj nevlastná sestra Lujza.

V bohatstve a jednoduchosti

Nevlastná mama nerobila medzi dcérami rozdiely. Všetky získali výborné vzdelanie u súkromných učiteľov. Napriek obrovskému bohatstvu žila rodina v jednoduchosti. Rodičia boli hlboko nábožensky založení a viedli dievčatá k citlivosti k potrebám blížnym.

Alžbeta a Lujza sa po dosiahnutí veku dospelosti vydali, Katarína však stále zostávala sama. Po smrti rodičov spravovala obrovský majetok, vďaka ktorému mohla podporovať početné charitatívne diela. Čoraz častejšie sa medzi nimi objavovali iniciatívy zamerané na zlepšenie života chudobných černochov a Indiánov, pretože tí boli v americkej spoločnosti stále diskriminovaní.

Nájdenie povolania

Keď sa Katarína dostala do Ríma, podarilo sa jej získať povolenie na audienciu u pápeža Leva XIII. Poprosila ho, aby do jej vlasti poslal viac misionárov, ktorí by

sa mohli starať o deti inej pleti z veľkomestských chudobných štvrtí. Ona ich bola ochotná finančne podporovať. Pápež jej však s úsmevom navrhol: „A čo keby ste sa tou misionárkou stali vy?“

Pápežove slová nedali Kataríne spávať. Naozaj sa tým deťom má začať venovať ona? Ako žena hlbokej modlitby a veľká ctiteľka Eucharistie vedela, komu má tú otázku položiť. A napokon – aj po porade so svojím spovedníkom - povedala Bohu áno a založila Kongregáciu sestier Najsvätejšej sviatosti. Ich cieľom mala byť stála modlitba za diskriminovaných obyvateľov farebnej pleti a práca medzi chudobnými deťmi.

Pridať i spomaliť

Pôsobenie medzi týmito ľuďmi nebolo vôbec jednoduché. Žili totiž často v ne-

dôstojných podmienkach a dostávali len minimálnu mzdu. Príčinu tohto javu videla Katarína v tom, že im ako bývalým otrokom bolo upierané právo na základné vzdelanie a ako nevzdelaní sa na žiadnom lepšom mieste nemohli uplatniť. Svoju činnosť preto zamerala hlavne na zakladanie škôl. Postupne ich vzniklo viac ako 60. A boli to nielen základné školy, ale aj univerzita v Louisiane, ktorá sa stala prvou vysokou školou v USA určenou pre katolíckych černochov. Indiáni ani černosi v tom čase nemohli študovať na žiadnej inej univerzite.

Katarína pracovala neúnavne až do obdobia, keď prekonala srdcový záchvat. To ju donútilo spomaliť. Posledné roky života bola ťažko chorá, ale jej duša si aj napriek bezvládnosti tela zachovávala bdelosť. Veľa času trávievala v kaplnke, kde adorovala eucharistického Krista. Zomrela 3. marca 1955.

Pápež Ján Pavol II. blahorečil Katarínu Drexelovú v roku 1988 a svätorečil ju v roku 2000. Vo svojom príhovore o nej povedal: „Matka Katarína Drexelová nebola bojazlivou dušou. Tak ako mužne stál Ježiš pred Pilátom a prehovoril o pravde, tak aj ona chcela brániť práva utláčaných. Jej apoštolát sa pričinil o to, že do povedomia ľudí sa živšie dostávala potreba boja so všetkými formami rasizmu tak výchovou, ako aj sociálnou činnosťou. Je skvelým príkladom praktického milosrdenstva a veľkodušnej solidarity."

Pripravila: Petra Humajová

Životopisné údaje:
Ż. Podłejski: Soľ zeme a svetlo sveta 2. a 6; www.catholica.cz
Foto: www.stmaryoldtown.org

Spomienky

Z tváre ti žiarila láska a dobrota, budeš nám chýbať do konca života.

Dňa 26. septembra 2022 uplynie sedem smutných rokov odvtedy, čo nás navždy opustila naša milovaná manželka, maminka, babka, pani **Libuše Lagínová**. S láskou spomína manžel, deti, vnúčence, švagriné, synovci a netere.
Svätá omša za zosnulú bude odslúžená v stredu 26. septembra 2022 o 16:30 hod. vo farskom Kostole svätého Bartolomeja v Prievidzi.

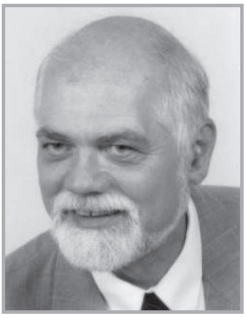

Dňa 16. septembra 2022 si s úctou, láskou a vďačnosťou pripomenieme 1. výročie, čo si Pán povolal môjho manžela, otca, brata, krstného otca **Ing. Konštantína Pogorielova** do krásnej vlasti nebeského kráľovstva. Prosím o tichú spomienku a modlitbu za neho. Vďačná manželka Edita a syn Róbert

Odpočinutie večné daj im, ó, Pane...

Milé deti!

Tak prázdniny máme za sebou a čaká nás nový školský rok. Určite ste zažili veľa skvelých dobrodružstiev a tešíte sa, kedy sa o ne podelíte so spolužiakmi.
Verím, že nesmútite za prázdninami a oddýchnutí – plní síl - sa vrhnete do nových, aj keď školských dobrodružstiev. Istotne to nebude len zábava, ale aj povinnosti – no to vôbec nevadí! Pretože vo všetkom bude pri vás Pán Ježiš.
On je pri nás neustále - keď sme šťastní i keď sme smutní. On je naša opora, keď máme toho veľa, naše útočisko, keď si potrebujeme oddýchnuť a priateľ, ktorý nás nikdy neopustí.
Preto vám prajem, aby sa Ježiš stal kráľom vo vašom srdci, aby ste stále cítili jeho starostlivú lásku. Tak spolu s ním bude nielen nový školský rok, ale celý náš život požehnaný.
Nech nám v tom pomáha a oroduje za nás Sedembolestná Panna Mária, patrónka Slovenska, ktorej sviatok v septembri oslavujeme.

Vaša Evka

8.9.	Narodenie Panny Márie
12.9.	Najsvätejšie meno Panny Márie
15.9.	Sedembolestná Panna Mária, patrónka Slovenska
29.9.	Sviatok archanjelov: Michal, Gabriel, Rafael

Rubriku pre deti pripravila Eva Trepáčová.

OSEMSMEROVKA

Po vyškrtaní všetkých použitých slov vám zostane 22 písmen, ktoré tvoria dokončenie myšlienky sestry Jany Pavly, SSpS:
„Zdá sa mi, že viac propagujeme kresťanstvo, ktoré stále niečomu odporuje, ako to, ktoré ukazuje, v čo verí. Ponúka (dokončenie v tajničke).“

B	Z	U	L	A	H	R	D	I	N	A	V	L	O	V	E	C	Ý	O	S
R	E	V	Í	R	H	E	V	R	D	M	O	Z	R	E	I	B	M	U	Ď
O	B	A	Í	Ó	B	P	O	O	D	A	B	Ô	B	Y	Ľ	E	M	A	D
S	R	B	N	N	I	A	R	A	P	R	E	A	A	O	G	Á	R	M	R
K	Y	I	E	I	E	Ú	K	P	O	H	L	A	B	A	R	P	I	D	I
Y	E	N	I	A	L	Č	O	J	H	U	I	O	I	L	A	S	A	I	E
Ň	I	Ý	K	Č	I	T	K	R	Á	Ľ	S	O	E	P	I	E	S	E	Ň
A	R	N	O	T	Á	N	S	O	R	K	K	K	L	A	R	Ť	A	R	E
P	K	Č	Š	A	T	K	A	T	E	A	Í	E	E	K	Š	A	L	A	S
R	U	U	E	I	L	A	T	O	M	A	S	Š	T	A	E	B	K	Š	E
U	R	Á	N	A	Z	L	O	M	E	O	N	U	O	K	Č	Ĺ	B	A	J
H	A	N	D	L	O	V	K	A	Í	Š	P	E	R	K	Y	H	R	A	D

Použité slová:

ALPAKA, ARÓNIA, BABIE LETO, BIELI, BÔB, BROSKYŇA, CMAR, DAKAR, DEBNENIA, DIERA, DNEŠOK, DRIEŇ, DVOR, ĎUMBIER, HALUZ, HANDLOVKA, HÁREM, HĺBAŤ, HRAD, HRDINA, HRÍBY, HRUŠTIČKA, JABĺČKO, JESEŇ, KAPUSTA, KEŠU, KOŠÍK, KRÁĽ, KROSNÁ, KURA, LOVEC, MARHUĽKA, MOTOR, NÁUČNÝ, OBELISK, OMEGA, PAPRAĎ, PIESEŇ, PLESO, POHÁR, POHLA, PRUH, RÁMUS, REPA, REVÍR, RIASA, SALAŠ, SAMOTA, SKLAD, SKOK, SOBOĽ, ŠATKA, ŠPERKY, TKÁČI, URÁN, ÚRODA, VÍNEČKO, VLAK, ZBROJ, ZEBRY, ZLOM

Tajnička krížovky z minulého čísla znie: „ide medzi ľudí.“

Pripravila Mária Suríková

Farská kronika
od 28. júla do 25. augusta 2022

Do farského spoločenstva sme sviatosťou krstu prijali:

Mia Prelovská
Lea Šimková
Lara Kováčová
Lora Keratová
Liliana Petlušová
Štefan Košík
Damian Škrabala
Samuel Mádr

Manželstvo uzavreli:

Lukáš Pechovský – Eva Mátyásiová
Andrej Jurčenko – Doris Púčiková
Tomáš Laczko – Terézia Bartušová
Michal Makas – Alžbeta Holá
Milan Mendel – Dana Práčková
Peter Ševce – Petra Mekišová
Maxime Marcel Pierre Levasseur – Lenka Masarechová
Roman Kerata – Lucia Csövariová

S kresťanskou nádejou na stretnutie vo večnosti sme sa rozlúčili so zosnulými:

Gabriela Tomeková, 88 r.
Anna Kobesová, 71 r.
Ľudovít Šandor, 91 r.
Milan Mikula, 75 r.
Anna Krejčová, 88 r.
Eugen Fiala, 72 r.
Mária Mészárosová, 87 r.
Anna Rafaelová , 86 r.
Margita Zimanová, 100 r.
Anton Dudáš, 68 r.
Július Jankula, 67 r.

Hľadáme spolupracovníkov do redakcie!

Ak máte dar tvorivosti, viete písať alebo cítite povolanie akokoľvek inak pomáhať farskému časopisu Bartolomej, budeme radi, keď sa nám ozvete a pridáte sa k nám.
Píšte na: ***bartolomej@farapd.sk***

BARTOLOMEJ
ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI

Vychádza s cirkevným schválením BÚ v Banskej Bystrici č. 1127/98
Evidenčné číslo periodickej tlače: EV 5759/19

Názov: Bartolomej
Periodicita: mesačná
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Prievidza-mesto, Mariánska 4, 971 01 Prievidza, IČO: 31938671
Cena výtlačku: 0,50 €
ISSN: 2644-4658

Zodpovedný redaktor: Alojz Vlčko
tel.: 0902 202 898
e-mail: alojz.vlcko@gmail.com
Vedúca vydania: Petra Humajová
Grafika: Beáta Voskárová
Redaktori: Jozef Repko, Pavol Škovránek, Jozef Durkot, Elena Cagáňová, Anna Gálová, Štefan Kollár, Zuzana Liptáková, Mária Melicherčíková, Mário Orság, Mária Pytlová, Eva Trepáčová, Miroslav Turanský

Kontakt:
tel.: 046/542 28 01, web: www.farapd.sk
e-mail: bartolomej@farapd.sk
adresa: Redakcia Bartolomej
Mariánska 4, 971 01 Prievidza

Foto:
str. 1, 3, 35, 36 - Mária Melicherčíková
str. 2, 12 - Štefan Kollár
str. 18 - animátori denného tábora
str. 19 - Alojz Vlčko

Tlač: Patria I., spol. s r. o.

Upozornenie:
Redakcia si vyhradzuje právo výberu a úpravy príspevkov. Rukopisy nevraciame.

Púť k Nanebovzatej Panne Márii na Mariánskom vŕšku v Prievidzi, 13. augusta 2022

Pútť k Nanebovzatej Panne Márii na Mariánskom vŕšku v Prievidzi, 14. augusta 2022